

rovněž jako mylným prý jest názor odvolacího soudu, že žalovaní nemohou uplatňovati nedostatek advokátního zastoupení, když se proti jednání bez zastoupení advokátem neohradili (§ 196 c. ř. s.). Tyto výtky nejsou s to napadený rozsudek zvrátiti. Není arci správným stanovisko odvolacího soudu, že při roku dne 26. října 1923 nebylo ústně jednáno, neboť netoliko že byl rok položen k ústnímu jednání, nýbrž byly při něm důkazy připuštěny, provedeny a rozsudek prohlášen (§ 171 a násl., § 259 c. ř. s.) a rovněž není správným názor odvolacího soudu, že nezachování předpisu Šu 27 c. ř. s. o nutnosti zastoupení advokátem před sborovým soudem lze zhojiti tím, že této vady druhá strana nevytýká (§ 196 odstavec druhý c. ř. s.), avšak z toho neplyne, že při roku dne 26. října 1923 nemělo býti jednáno, důkazy připuštěny a k důkazům při něm provedených býti přihlíženo. Nedostavili-li se žalobci k tomuto roku s advokátem, mělo to podle ustanovení Šu 133 odstavec třetí c. ř. s. toliko za následek, že o nich bylo pokládati tak, jakoby rok zmeškali. Zmeškání roku má v zápětí, že strana, rok zmeškavší, je z jednání vyloučena (§ 144 a 399 c. ř. s.), nemůže platného prohlášení učiniti, nové okolnosti nebo důkazy uváděti, ale zmeškání roku jednou stranou není soudu na překážku, aby nejednal, k snesení již procesní látce nepřihlížel, nepřipustil o sporných okolnostech důkazy, je neprovedl a k výsledkům provedených důkazů při rozsudku nebral zřetel (§ 399 a 401 c. ř. s.). Nebylo tudíž ani to, že se žalobci dostavili k roku dne 26. října 1923 bez advokáta, na závadu tomu, aby důkaz výsledkem stran nebyl připuštěn a proveden, k důkazu tomu aby při rozsudku nebylo přihlíženo a zjištění, k němuž na základě něho soud dospěl, nebylo položeno za základ rozhodnutí.

Čís. 3652.

Na deskový statek, jenž nemá výměry Šu 2 záb. zákona, vztahuje se zákon ze dne 9. listopadu 1918, čís. 32 sb. z. a n.

Smlouva o zastavení statku, podléhajícího zákonu ze dne 9. listopadu 1918, čís. 32 sb. z. a n., jest bez svolení Státního pozemkového úřadu sice platnou, ale závislou na svolení tohoto úřadu potud, že k její hotovosti jest svolení toho třeba.

(Rozh. ze dne 26. března 1924, Rv II 696/23.)

Žalobě, již domáhali se majitelé zabraného velkostatku na žalovaných výmazu zástavního práva, jímž byla zajištěna na velkostatku pohledávka žalovaných z dluhopisu ze dne 15. října 1920, o b a n i ž š í s o u d y vyhověly, o d v o l a c í s o u d z těchto důvodů: Prováděje odvolací důvod nesprávného právního posouzení věci, hájí odvolatel názor, že zavazení statku žalobců, zapsaného v zemských deskách, je platným i bez souhlasu Státního pozemkového úřadu jednak proto, že zákon ze dne 9. listopadu 1918, čís. 32 sb. z. a n., o obstavení velkostatků, a zákon ze dne 16. dubna 1919, čís. 215 sb. z. a n. a ze dne 11. března 1921 čís. 108 sb. z. a n., o zabrání velkého majetku pozemkového, pro tento případ neplatí, dále proto, že by i tehdy, kdyby zákon

o obstavení platil, bylo lze souhlas Státního pozemkového úřadu si dodatečně zjednat, a konečně proto, že, kdyby snad smlouva, o kterou jde, byla snad vůči státu neplatnou neb neúčinnou, pro strany přece zůstává platnou. Vývodům odvolatelovým nelze přisvědčiti. Především nutno — odchýlně od názoru odvolatelů — rozlišovati mezi zákonem o obstavení velkostatků čis. 32 z roku 1918 a zákonu o zabrání velkého majetku pozemkového čis. 215 z roku 1919 a jeho doplňky. Kdežto se onen podle Šu 1 týká jen »statků, zapsaných do desek zemských«, platí tento podle Šu 2 pro »soubory nemovitostí, jest-li výměra, náležející v území republiky vlastnický jediné osobě aneb týmž spoluvlastníkům, větší než 150 ha půdy zemědělské nebo 250 ha půdy vůbec«. Neplatí tedy onen zákon o obstarávání pro posléz zmíněné soubory, nejsou-li zapsány v deskách zemských, a neplatí tento zákon (záborový) o deskových statcích s výměrou do 150 aneb 250 ha, nýbrž platí oba zákony pro ony statky nebo soubory nemovitostí, které jsou zapsány do desk zemských a zároveň mají nad právě udanou výměru. Jelikož, což nesporno, statek žalobců, o nějž jde, je v zemských deskách zapsán, je však menší 150 ha, je jasno, že pro něj platí jen zákon čis. 32/18 o obstarávání, nikoli však zákon čis. 215/19 o záboru. O tom nemusili žalovaní v řízení odvolacím ani předkládati proti ustanovení Šu 482 c. ř. s. potvrzení Státního pozemkového úřadu. Za tohoto stavu věci netřeba se zabývat vývody odvolatelovými, které se opírají o zákon záborový a vědecká díla, o něm zpracovaná. Jde jediné o význam zákona ze dne 9. listopadu 1918, čis. 32 sb. z. a n. o obstavení velkostatků. Že tento zákon dosud nepozbyl účinnosti, nelze důvodně pochybovati. Nebyl dosud výslovně zrušen. Rovněž nebyl mlčky nahrazen zákonem záborovým ze dne 16. dubna 1919, čis. 215 sb. z. a n., což nejlépe vidno z toho, že v Šu 5 zákona ze dne 11. června 1919, čis. 330 sb. z. a n. je výslovně o něm jako platném zákoně jednáno. Ostatně upravují oba zákony různé předměty. Zcela správně dovodil soud první stolice, že zavazení statku žalobců jako statku deskového je neplatné vůbec, a nikoli jen neúčinným pro stát. Obligační jednání, smlouva o zavazení statku žalobců, byly knihovním vkladem práva zástavního pro pohledávky žalovaných již splněny. Jde nyní tedy jen již o otázku, zda je toto plnění dovoleným a platným či nikoli. A na tu otázku ovšem nelze podle jasného znění zákona čis. 32/18 odpověděti jinak než záporně. Že ostatně zákon čis. 32/18 má v Šu 1 na mysli neplatnost nikoli jen zavazení statků jako jednání solučního, nýbrž také neplatnost obligačního jednání smluv o tom, plyne jasně z jeho Šu 2, který co do smluv, datovaných před platností tohoto zákona, stanoví, že knihovní zápisy do zemských desk o právních jednáních, uvedených v Šu 1, jsou nepřipustny. Ponechává tudíž tyto starší smlouvy v platnosti, zakazuje jen jejich knihovní provedení. Naproti tomu v Šu 1 podobného obmezení není. Proto nutno za to míti, že platnost pozdějších smluv — po platnosti zákona — má býti vyloučena vůbec, tedy i pro poměr mezi stranami. Je-li tedy zavazení statku nedovolené a neplatné, jak již doličeno, může postižená strana podle Šu 61 knih. zák. zajisté právem žalovati na výmaz tohoto protizákonného vkladu. Ničeho na tom nemění, že Státní pozemkový úřad může snad dodatečně ku zavazení statku svo-

liti. Tím se nestává původně neplatné jednání, jež podle Šu 94, čís. 3 knih. zák. nikdy nemělo být knihovně provedeno, platným. Účinek do-
datečného povolení mohl by být ten, že by pak k nové žádosti, vyba-
vené tímto svolením, knihovní vklad mohl být právem povolen. Pokud
však onoho svolení není — a není sporu, že dosud uděleno nebylo —
je zavazení neplatné a musí proto být vymazáno, — třebaže o to žádá
jen strana, jež onoho neplatného jednání proti zákonu se účastnila.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil
věc prvému soudu, by o ní dále jednal a ji znovu rozhodl.

D ů v o d y:

Žalobci jsou, jak zjištěno, spoluvlastníky deskového statku Z., na
němž vážne pro žalované zástavní právo za pohledávky v úhrnné výši
300.000 Kč s přísl. Jako vlastníci reality mohou se domáhati výmazu ne-
platného vkladu zástavního práva a to na základě svého práva vlast-
nického k statku tomu (§ 523 obč. zák.; srovnej též Randa »Právo vlast-
nické« VII. vydání str. 297 a násl.), a nebylo proto potřebí zkoumati,
zda jsou singulárními nástupci firmy F. C., pokud se týče Arnošta B-a,
tehdejšího majitele firmy; jich aktivní oprávnění k žalobě je na bledni.
Než přes to nelze dovolání upřítí oprávnění, a to z těchto důvodů: Po-
něvadž deskový statek Z. nemá, jak nesporno, výměry Šu 2 zák. o za-
brání velkého majetku pozemkového ze dne 16. dubna 1919, čís. 215
sb. z. a n., t. j. ani 150 ha půdy zemědělské, ani 250 ha půdy vůbec,
nelze naň vztahovati předpis Šu 7 tohoto zákona, nýbrž předpisy zá-
kona ze dne 9. listopadu 1918, čís. 32 sb. z. a n. (viz Sedláček: »Po-
zemková reforma« str. 132 a 133). § 1 zákona ze dne 9. listopadu 1918,
čí. 32 sb. z. a n. stanoví, že každé zcizení mezi živými, jakož i zasta-
vení a reální zatížení smluvní i exekuční statků, zapsaných do desk zem-
ských bez svolení úřadů pro správu zemědělskou, jest neplatné. Jelikož
zákon ten vydán byl v zájmu veřejnoprávním, jsou předpisy jeho práv-
vem donucujícím, a nesejde proto na tom, zda bylo do smlouvy po-
jato ustanovení, týkající se svolení úřadů pro správu zemědělskou, nyní
Státního pozemkového úřadu. Slově, že zavazení statků, zapsaných
do desk zemských, bez svolení úřadu pro správu zemědělskou, nyní bez
svolení Státního pozemkového úřadu, je neplatné, rozuměti je tak, že
smlouva o zastavení statku bez svolení Státního pozemkového úřadu
jest sice platná, ale že jest závislá na svolení jmenovaného úřadu, že
k její perfekci, k jejímu dovršení je svolení toho potřebí (viz Dr. Krčmář
Zákon o zabrání velkého majetku pozemkového, str. 65). Taková smlou-
va není nicotnou, což by znamenalo, že jí právní řád nechce absolutně
trpěti, a nemůže tedy žádným způsobem konvalidovati. Byla-li by ni-
cotnou, nemělo by to smyslu, by zákon o jejím schválení mluvil, nýbrž
musil by schválení takové nicotné smlouvy přímo zakázati. (Viz roz-
hodnutí nejvyššího soudu ze dne 18. října 1921, Rv II 324/21 sb. čís.
1250.) Žalobci, kteří tvrdí neplatnost smlouvy z toho důvodu, že se
nedostává svolení Státního pozemkového úřadu, musili by tuto neplat-
nost prokázati, totiž musili by prokázati, že její dovršení schválením
Státního pozemkového úřadu se nestalo a ani státi se nemůže, t. j. že

bylo svolení to odepřeno. Ustanovení §u 2 cit. obřádkového zákona řís. 32/1918 nevyklučuje tohoto pojetí smlouvy podle řu 1 téhož zákona jako smlouvy platné, avřak pouze odvislé na schválení Státního pozemkového úřadu, poněvadř ustanovení to se vztahuje na smlouvy, uzavřené p ř e d platností tohoto zákona, a tudíž tehdy bezpodmínečně platné, kterýmžto smlouvám řelil zákon prohlášením nepřipustnosti jejich zápisů do desk zemských. Vzhledem k tomu, že žalobci neprokázali, že svolení Státního pozemkového úřadu bylo odepřeno, musila by býti žaloba, opírající se jen o ten důvod, že tu svolení toho není, p r o t e n t o k r á t e zamítnuta. Než žaloba opřena je také o to, že se žalovaní dluhopisem ze dne 15. října 1920 zavázali, že se spokojí se zajiřtěním svých pohledávek na pozemkové řástici řís. 546/1 role v Z. a že vydají výmazné prohlášení k výmazu pohledávek z dluhopisu ze dne 15. října 1920, vložených na panství Z. jako vložce vedlejší. Niřší soudy v důsledku svého mylného právního názoru, že dle řu 1 obřádkového zákona ze dne 9. listopadu 1918, řís. 32 sb. z. a n. jsou absolutně neplatny jak zástavní smlouva ze dne 15. října 1920, tak i vklad zástavního práva za pohledávky žalovaných ve výří 300.000 Kč na deskový statek v Z., opírající se o onu smlouvu, tímto žalobním důvodem se vůbec nezabývaly a nepřipustily důkazů o okolnostech, tvrzených žalovanými na obranu proti tvrzením žalobním, jimiž žalobci opřeli, jak uvedeno, svůj nárok na výmaz pohledávek o s l i b, daný žalovanými firmě F. C., kterýžto nárok dle žalobního tvrzení přeřel na žalobce s držením deskového statku Z. a mimo to výslovným postupem od dřívější majitelky statku toho, t. j. firmy F. C.

Čís. 3653.

Vyrovnačí dlužník není povinen nahraditi věřiteli náklad, jenž mu vznikl právním zastupováním v řízení vyrovnávacím, leda že jsou tu podmínky nároku na náhradu řkody.

(Rozh. ze dne 26. března 1924, Rv II 16/24.)

K návrhu žalovaného bylo zahájeno o jeho jmění vyrovnávací řízení a po jeho zastavení zaplatil žalovaný žalobkyni celou její pohledávku. Žalobě na náhradu útrat, jeř vznikly žalobkyni za příčinou řízení vyrovnávacího, p r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e vyhověl, maje za to, že žalovaný, podav na soudě návrh na zavedení vyrovnacího řízení a pak řízení to zastaviv a celou pohledávku zaplativ, jednal proti dobrým mravům a v úmyslu, žalobkyni pořkoditi. O d v o l a c í s o u d žalobu zamítl.

N e j v y ř ř í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Žalující strana byla vzhledem k ustanovení řu 1295 obř. zák. povinna v tomto sporu dokázati, že jednání žalovaného bylo nedovolené,